

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Številka: U-I-22/03-10

Datum: 9. 12. 2004

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za preizkus pobude Ivana Murija iz Zgornjega Jezerskega na seji dne 9. decembra 2004

sklenilo:

1. Pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti Odloka o zavarovanju vodnega vira Anclovo (Uradni list RS, št. 6/91) se zavrne.

2. Pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti Odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za Jezersko (Uradni list RS, št. 41/92 in Uradno glasilo Občine Preddvor, št. 20/02) se zavrne.

Obrazložitev

A.

1. Pobudnik navaja, da je leta 1971 obnovil staro kmetijo in da so v njeni bližini pred dobrimi desetimi leti zgradili novo vodno zajetje, ki ga varuje Odlok o zavarovanju vodnega vira Anclovo na Jezerskem (v nadaljevanju Odlok o vodi). Po Odloku o vodi naj bi bila njegova kmetija na območju najožjega varstvenega pasu (cona b), na katerem veljajo številni varstveni ukrepi. S tem naj bi Odlok o vodi posegal v njegove pridobljene pravice, ker za nazaj razveljavlja dovoljenja in soglasja, ki jih je pridobil za gradnjo objektov. To naj bi kršilo načelo zaupanja v pravo. Odlok o vodi naj bi ga omejeval brez pravne podlage, torej arbitrarno in nerazumno.

2. Na poziv Ustavnega sodišča je pobudnik pojasnil, da kljub določbam Zakona o vodah (Uradni list RS, št. 67/02 - v nadaljevanju ZV-1) vztraja pri pobudi in jo razširja na Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih za Jezersko (v nadaljevanju Odlok o PUP). Navaja, da zaradi izpodbijanih predpisov ne sme graditi novega hleva, saj na njegovem območju dovoljujeta le adaptacije in dograditve obstoječih objektov z nepropustno in vodotesno greznico. Pobudnik navaja, da mu živinoreja pomeni dodatni vir zaslужka in terja gradnjo novega hleva (ne zaradi večjega števila živine, temveč lažjega dela v njem), saj adaptacija in dograditev starega hleva ekonomsko ni upravičena. Leta 1971 naj bi hišo lahko ogreval z mazutom, vendar mu sedaj Odlok o vodi to prepoveduje. V skladu s predpisi iz leta 1969 naj bi zgradil triprekatno greznico s ponikalnico in zdravstveni inšpektor sedaj na podlagi Odloka o vodi terja, naj jo na lastne stroške preuredi. Navedene nerazumne omejitve lastninske pravice naj bi mu kršile pravico do svobodnega opravljanja gospodarske dejavnosti. Po izpodbijanih predpisih naj bi iz navedenih razlogov trpel občutno škodo in stroške, ki zmanjšujejo njegovo premoženje.

Meni, da ima na njem golo lastninsko pravico.

3. Občina odgovarja, da je na podlagi 216. člena ZV-1 Odlok o vodi prenehal veljati, se pa uporablja do sprejema predpisov iz 209. in 210. člena ZV-1, zato pobudnik za njegovo oceno ne izkazuje pravnega interesa. Obravnavano vodno zajetje naj bi obstajalo že pred obnovo pobudnikove kmetije, vendar takratni predpisi niso terjali takšne zaščite vodnih virov. Odlok o vodi naj bi določal varstvene pasove in ukrepe za zavarovanje vodnega vira za naprej in ne za nazaj, kot zmotno meni pobudnik. Izpodbijani predpis naj bi urejal tudi roke za usklajitev obstoječih objektov novi ureditvi. Po 21. členu Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72/93 in nasl. - ZLS) naj bi bila Občina dolžna skrbeti za varstvo vodnih virov zaradi zadovoljevanja potreb prebivalcev. Prej veljavni Zakon o vodah (Uradni list SRS, št. 38/81 in nasl. - ZV) naj bi občine pooblaščal, naj z odloki določijo varstvene pasove in ukrepe za zavarovanje voda. ZV-1 naj bi predvideval nacionalni program upravljanja z vodami in prenesel pristojnosti glede vodovarstvenih območij na državo.

4. Ministrstvo za okolje, prostor in energijo pojasnjuje, da je Vlada pripravila program priprave novih predpisov, ki bodo varovali vodne vire, zato meni, da se bo izpodbijani Odlok o vodi uporabljal še največ dve leti. Po 79. členu ZV-1 naj bi imel lastnik zemljišča pravico do odškodnine ali nadomestila v naravi po predpisih o razlastitvi, če bodo omejitve in prepovedi iz 76. člena ZV-1 takšne, da uporaba tega zemljišča trajno ne bo več mogoča. To odškodnino ali nadomestilo bodo lahko uveljavljali lastniki zemljišč po novih predpisih, ki bodo enotno določili vodovarstveni režim na posameznih območjih.

B. - I.

5. Odlok o vodi je bil sprejet na podlagi drugega odstavka 60. člena ZV, po katerem so bile občine pristojne z odloki določiti varstvene pasove in ukrepe za zavarovanje voda z namenom, da so zavarovale zaloge vode na območjih, na katerih se je med drugim zajemala pitna voda. Z uveljavitvijo ZV-1 je to varstvo naloženo državi, saj vodovarstvena območja po 74. členu ZV-1 določa Vlada. Odloki občin, ki so urejali varstvo voda, so zato prenehali veljati, se pa na podlagi 216. člena ZV-1 še uporabljajo do izdaje izvršilnih predpisov Vlade iz 209. člena ZV-1 in pristojnega ministra iz 210. člena ZV-1. To pomeni, da je Odlok o vodi sicer prenehal veljati, vendar se na podlagi 216. člena še uporablja v prehodnem obdobju, to je do sprejetja izvršilnih predpisov po ZV-1. Njegovo zakonitost Ustavno sodišče presoja glede na določbe ZV.

6. Odlok o vodi na podlagi zgoraj navedenega pooblastila iz ZV določa varstvene pasove in ukrepe za zavarovanje voda z namenom, da zavaruje zaloge in kakovost pitne vode na spornem območju. Po 66. členu ZV so bila širša zavarovana območja za zavarovanje voda v vodotokih in podtalnicah opredeljena že v planih takratnih vodnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti. S samoupravnimi sporazumi območnih vodnih skupnosti in z dogovori o temeljih planov družbenopolitičnih skupnosti so bile opredeljene tudi pravice, obveznosti in odgovornosti, ki so se nanašale na zavarovana območja in med drugim določeni ukrepi takratnih občin, da na teh območjih zavarujejo vodo v vodotokih in podtalnicah. To pomeni, da je bil Odlok o vodi sprejet na podlagi ZV in je moral upoštevati tudi takrat usklajene interese s področja vodnega gospodarstva na tem območju. Zato je neutemeljeno zatrjevanje pobudnika, da izpodbijani akt sploh ni imel pravne podlage.

7. Prav tako ni utemeljen splošen očitok pobudnika, da ga Odlok o vodi arbitrarno in nerazumno omejuje, ker mora preurediti greznico in ne sme kuriti z mazutom ter ne sme graditi novega hleva, temveč lahko le adaptira in dogradi starega. Voda oziroma izviri so bili namreč po 2. členu ZV dobrine splošnega pomena in prav preskrba s pitno vodo je imela prednost pred uporabo in izkoriščanjem voda za druge namene. Iz 3. člena ZV je izhajala med drugim dolžnost vseh, da ohranjajo in urejajo vodni režim, varujejo vodne količine in kakovost voda. S tem namenom je bilo že na podlagi tretjega odstavka 61. člena ZV prepovedano, da bi se na območjih izvirov ali talne vode odvajale odpadne vode v izvirne ali talne vode. Za gnojišča in greznice pa je ta določba ZV nalagala njihovo ureditev tako, da ni bilo nevarnosti pronicanja ali preliivanja v podtalne vode. Skladiščenje, preliivanje, prelaganje ali drugačno ravnanje z nevarnimi in škodljivimi snovmi je ZV v 67. členu dopuščal le v napravah s takšno tehnično zaščito, ki je onemogočala nekontrolirano preliivanje in pretakanje teh snovi. Odlok o vodi je zato za sporno območje le podrobneje uredil varstveni režim, predviden v ZV, ki je moral biti usklajen z akti, s katerimi so se takrat usklajevali družbeni interesi na tem področju z namenom, da so se zavarovale zaloge pitne vode.

8. Pobudnik neutemeljeno meni, da je Odlok o vodi razveljavil dovoljenje, na podlagi katerega je zgradil greznico, in dovoljenje za uporabo mazuta za nazaj ter da je s tem posegel v njegove pridobljene pravice v nasprotju z načeli pravne države iz 2. člena Ustave. Iz 16. člena Odloka o vodi izhaja, da je ta naložil lastnikom oziroma upravljalcem obstoječih objektov in gospodarskih dejavnosti v varstvenih pasovih na podlagi ZV, naj jih prilagodijo novi varstveni ureditvi na teh območjih v roku enega leta po njegovi uveljavitvi. Po ustaljeni ustavnosodni presoji Ustava ne preprečuje, da bi se na podlagi zakona spremenila prej določena ureditev za naprej.

Zato je neutemeljeno pobudnikovo stališče, da ni bilo mogoče spreminjati prej veljavne ureditve na tem območju za naprej, ker naj bi to poseglo v pridobljene pravice v neskladju z 2. členom Ustave. Za tak poseg bi šlo, če za spremembo ne bi obstajal stvarno utemeljen razlog, ki je utemeljen v prevladujočem in legitimnem javnem interesu. Zavarovanje zalog pitne vode je po oceni Ustavnega

sodišča tak razlog. Iz enakega razloga je neutemeljeno tudi zatrjevanje o posegu v svobodno gospodarsko pobudo. Glede na navedeno je Ustavno sodišče pobudo v delu, ki se nanaša na Odlok o vodi, zavrnilo kot očitno neutemeljeno.

9. Navedb pobudnika o škodi in stroških, ki naj bi mu nastale zaradi spremembe ureditve, Ustavno sodišče ni moglo presojati, ker so lahko predmet posebnega postopka, ne pa predmet presoje v postopku preizkusa te pobude. Enako velja za njegove navedbe, ki se nanašajo na domnevno neustavnost odločitev upravnih organov in sodišč v postopku izdaje lokacijskih dovoljenj.

B. - II.

10. Odlok o PUP je izvedbeni prostorski akt, ki načrtuje gradnje tudi na spornem območju. Pripravljen in sprejet je bil po določbah Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Uradni list SRS, št. 18/84 in nasl. - v nadaljevanju ZUN), ki so med postopkom za oceno ustavnosti in zakonitosti prenehale veljati na podlagi 179. člena Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 110/02 - v nadaljevanju ZUreP- 1). Prehodna določba 173. člena ZUreP-1 podaljšuje veljavnost obstoječih prostorskih ureditvenih pogojev.

11. Po ustaljeni ustavnosodni presoji so se na podlagi 22. člena ZUN z izvedbenimi prostorskimi akti, ob upoštevanju usmeritev dolgoročnega plana, podrobneje obdelale v srednjeročnem planu države oziroma lokalne skupnosti sprejete odločitve o graditvi, širitvi in prenovi naselij ter drugih gradnjah. Z izvedbenimi prostorskimi akti so se torej v javnem interesu urbanistično načrtovale gradnje, z njimi pa se niso reševala lastninska razmerja v zvezi s temi gradnjami (tako Ustavno sodišče že v sklepu št. U-I-241/00 z dne 10. 10. 2001, OdlUS X, 175). Zato ni utemeljen očitek pobudnika, da mu ta predpis posega v njegovo lastninsko pravico (33. člen Ustave).

V postopku njegove priprave so morali upoštevati strokovne podlage, izdelane za prostorske planske akte, in posebne strokovne podlage za pripravo Odloka o PUP (23. člen ZUN), s katerimi so se ugotovljale značilnosti predvidenih gradenj in med drugim njihovi vplivi na obravnavani vodni vir, ki je bil takrat že varovan z Odlokom o vodi. Zato je očitno neutemeljen splošen očitek pobudnika, da je prepoved novogradenj (41. člen Odloka o PUP) na njegovem območju nerazumna.

12. Iz navedenih razlogov je Ustavno sodišče pobudo, kolikor se nanaša na Odlok o PUP, zavrnilo kot očitno neutemeljeno.

C.

13. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi drugega odstavka 26. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94 - ZUstS) v sestavi: predsednik dr. Janez Čebulj ter sodnice in sodniki dr. Zvonko Fišer, Lojze Janko, mag. Marija Krisper Kramberger, Milojka Modrijan, dr. Ciril Ribičič, dr. Mirjam Škrk in Jože Tratnik. Sklep je sprejelo soglasno.

Predsednik
dr. Janez Čebulj